

Radka Behenská, Rok v život nižšího šlechtice – Jan Jeníšek z Újezda a na Svrčovci, Praha 2012, 55 stran (bakalářská práce)

V záplavě prací o šlechtě „všeho druhu“ se na první pohled nezdá, že by mohla být výraznější bílá místa. Ale najdeme je. Skoro od nepaměti jsou známy zápisky Jana Jeníška z Újezda na Svrčovci, nedaleko Klatov. Představují v podstatě deníkové zápisy tohoto šlechtice po několik desetiletí první poloviny 16. století. Ani Maťovy či Stejskalovy práce o denících české šlechty k nim nepřihlédly.

Když jsem se dozvěděl, že Radka Behenská pochází z Klatovska, hned jsem si spojil se Svrčovcem a navrhl téma zpracovat. **Je to neobyčejně náročné téma.** Paleograficky, jazykově, terminologicky, právně, technicky, abych jmenoval jen některé okruhy, jež jsou spojené s prací nad rozsáhlým Jeníškovým rukopisem s více než 300 hustě popsaných folií, tedy více než 600 stran textu. I výsek několika málo let představuje velice namáhavou, časově náročnou práci. R. Behenská se obtížemi nezalekla a pustila se do zpracování tématu. Vyžádalo si to rozsáhlá doplňková studia, týkající se v podstatě fungování právního či správního systému v Čechách první poloviny 16. století. Toto je záležitost mimořádně komplikovaná: ležení, stavění svědků, abych jmenoval jen některé otázky.

Navíc jednou rovinou je norma, druhou praktické jednání Jeníškovy. Takovou možnost nabízejí vladykovy zápisky. V tomto ohledu jsou pro české prostředí zcela unikátní pro první polovinu 16. století. Ale nejen to, jsou tam četné nečekané interakce mezi drobnou šlechtou na Klatovsku, ale nechybějí ani jednotliví poddaní a jejich vzájemné interakce, ale ani aristokraté typu Šternberků a jejich sídla, mytologickou Zelenou Horu. V kostce jde o každodennost na nevelkém šlechtickém sídle, které odvál čas.

Díky velkému nasazení se podařilo Radce Behenské proniknout „na dřevěnou materii“ a mikrohistoricky analyzovat bohaté informace k obyčejnému životu jednoho velice zajímavého muže první poloviny 16. věku. Za připomenutí stojí i toto: měl potřebu zaznamenat i to, kolik hnoje nechal vyvést na své polnosti, případně že jeden z klíčových českých aristokratů mu předával jistý úřad opilý ve svém paláci skoro mezi dveřmi... toto byla každodennost muže z masa a kostí! Že byla na hony vzdálená některým preferovaným kulturním aktivitám, jako „běhání ke kroužku“, netřeba snad zdůrazňovat... A to zjevně neplatí jen pro milieu tohoto drobného muže, ale neméně pro šternberský „dvůr“ na Zelené Hoře, kde byl Jeníšek častým hostem. Je to možná krok k poznání toho, že pojetí každodennosti české šlechty v předbělohorské době je to nemalé míry mýtus přelomu 20.-21. století.

Z uvedeného je zřejmé, že téma bakalářské práce podstatně přesahuje rámec konvenčně zadané kvalifikační práce tohoto typu. Radka Behenská se se všemi nástrahami dokázala – navzdory jisté vlastní skepsi – se ctí vyrovnat. Je nepochybné, že následující diplomová práce na toto téma posune už tak cenné poznatky o každodennosti drobného šlechtice na Klatovsku ještě o několik stupňů výše.

Výtečnou bakalářskou práci rád doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm: výborně.

1. června 2012

Jaroslav Čechura